

ברור חיל, יום רביעי 09 يونيو 2010

הצמתים שבדרך¹

דבר צמיר

הפרק זה מוקדש לחבריו קיבוץ ברור חיל על דורותיהם, שבחייהם מימשו

את ההוויה של התנועה, הצמיהו יישוב בנגב והציבו גבול

מבוא: دور מייסדי התנועה מצאה את עצמו בעולם הכאוטי שאחרי המלחמה הגדולה, מול שאלות שקשה היה לתפוז אותן בכלל; אירופה הרוסה, מה שידענו על השואה לא אפשר להבין את עומק האסון. באוירה של השמדת אוכלוסיות ענקיות, (עוד לא ידענו את המספר המפלצתי של 57 מיליון שהושמדו) המאבק של היישוב הקטן בארץ ישראל מול האימפריה הבריטית והulos הערבי נראה סביר רק בעיניהם של הציוניסטים המתאימים, וכolumbia היו עוד מעטם ולא מאורגנים בדור של הבנים.

התמודנו עם ראשית התקומה של העם, בלי לדעת מראש גודל המעשה וגם את מחיר הקורבן. לא ידענו מי יהיה השותפים העתידיים לבניית הארץ, ומעטם היו שנעמדו מול שכנו במלחמות התשה רב-זרית.

עם גמר מלחמת מצأتي את עצמי נתון בתהילך בלתי מודע ועמוק של התבוללות בחברה ובתרבות הברזילאית. הסתירה המהותית בין שני הצדדים הרכוניים הפלילה אותו לשבר רוחני נפשי עמוק, שהניע בתוכי תהילך של חיפוש אל תוך תוכה של הנפש, וחיפושים אינטלקטואליים, לא רק במקורות של השורשים המשפחהיים, אלא גם בניסיון להבין את מהותה של יהדותי.

הלימוד האינטנסיבי של פורטוגליית, המזון ברצון להשתחרר מהרה מן הדמות הנלווה של ילד מהגר, השכיחה את הפולנית, ופגעה כמעט אידיש.

, התחלתי במסע, בלי שיהיה לי מושג על אורך הזמן ולאן זה יוביל אותי בסוף הדרך.

חוסר וודאות עמדו לעיני כשיצאתי לדרך, וסימני שאלה הובילו אותה.

המשפחה בפולין: משפחתו מקורה בפולין, והתפרסה על מחוז לובלין. אני נולדתי בחלם² (Chełm), בשנת 1927 בביתו של סבי, זאב גולדמן, אב איימי. בהיותי בן שנתיים נסע אבי לברזיל לחפש פרנסה והמשכנו לחיות עם סבא עד מותו ב 1933, ואז נסענו אל אבי לברזיל. אחות אימי הייתה גרה בולבלין ואחיה בחווה בקרבת זמושץ' (Zamość). סבי אהרון צימרינג, אב אבי, חי עם משפחתו הגדולה בשטעטל בפייאסק (Piaski). הייתה מגיעה לביקורים תכופים אצל הקרוביים, פעם או פעמיים בשנה בבית הדודים ובחגים הגדולים בבית הסבא אהרון.

אבל החיים המשיים חיה עמו הסבא זאב גולדמן. הוא היה הדמות המרכזית בחיי, והוא היה לי מזור בשעות רבות של מצקה. שבחי.

בתחילת 1934 קיבלנו את הכרטיסים והפלגנו לברזיל. הנסעה בים הגדול שעליינו ידעתיך רק מסיפורים, השתי בודד וחופשי. באויר של חיים המזוקק את הנפש זכרתי את תקופה החיים שלי עת כה. בה הזדקפה הדמות של סבי, ורק היא נתנה לתקופה את צדקת קיומה.

יצאתי מפולין עם התרשומות של ילד מנוכר ללא יהדותית מושרשת. לא חוותתי בית יהודי מסודר, בית הכנסת על תפילתו ומנגנו ובית ספר היהודי באידיש או בעברית, כל זה היה בעוצרי כאשר נחשפטו לזרם הסוחב והמובל של התרבות הנוצרית עם הגעתו לברזיל.

בבית שמעתי אידיש. פולנית דיברתי, ורוסית הייתה שפה שדיברו המבוגרים כאשר לא רצוי שאבין אותם, כך שלא יכולתי להרגיש אף אחד מהן בשפתם. פורטוגלית למדתי בחתף, כאמור להשתלב בסביבה החדשה.

ברזיל: ב Santos, גרנו בבית משותף עם משפחה מקומית, אבל הדברים החומריים לא העסיקו אותו, הרי היו עת כה במצוקה מעט שונה.

הkowski הגדל שעמד בפניו בברזיל היה הפגישה עם אבא, להבין ולקלב את מיקומו הנקון בהיררכיה המשפחהית, ולהשלים שאופי החיים עם סבא היה יהודי. הוא רק יורגש בגעגועים ובחולומות.

גם בברזיל לא בבית יהודי פעיל, לא בבית הכנסת, לא בבית ספר יהודי. נחשפטו כולי להוויה הברזילאית שהוא נוצרית במוחותה, ומובלת באופיה.

¹ במהלך כתיבת הפרק נעזרתי מתוכנותם, הוכמתם וניטונם, של חבריו וקيري, בעו צי, אברהם [טייטו] מילגרם, שלומי קוטלר ולאה צמיר.

אני חייב להם תודה מכרב לב.

Chełm²

Zamość³

. ניהלי את מאבק ההישרדות המרכזית שלי בבית הספר. תוך שנה למדתי פורטוגלית, שכחתי לגמרי את הפולנית וקלטתי את האידיש הנחוצה לקשר בבית.

ארבעת שנות בית ספר העממי עברו בהחף. הן השאירו פירות יקרים כמו שליטה על השפה, התערות בחברת הנערם, הפנמת סובלבנות גזעית, שתך ותעמיק כאשר אחילף את אבא בחוילו. הכרתי כל גוני השחור, המולאטו, האפאו, השחור משחרר, היפנים וכל גוני הלבנים ומקורותיהם, האיטלקים, הספרדים, הפורטוגזים. יחשיכי כלפי הגרנים היו שונים לעומת שער קבוצות האתניות, שוני שהתחפה בזמן מלחמת האזרחים בספרד ולאחר מכן עם השתלטות של היטלר על אירופה. אבא קרא עיתונות יומית, עיתוני אידיש ודיה מסביר לנו, על הקורה בעולם, וכן הקל עלי הוויכוחים בבית הספר. עשית זאת מיד לא מבוטלת של תוקפות כדי להתגבר על הבישנות והחרדה שנתגלו בתחום ההתגברות.

השתחררתי מה gringo: לא הבנתי אז את המושג *gringo* כסמל קולקטיבי, לא זההינו שבוני היפנים, הגרנים יש קשר מהותי, ההוויה של המהגר. המורים עזרו מאוד, מנהל בית הספר היה כקרן אוור. אני התאמצתי מאד, מוכרים להצלחה כمسلسل הימיות מן הסטיגמה. עם בואו של המהגר, הזרות, הצבע השונה - כמעט אפשר להגיד באופן ציני שהטבח שלו שונה. בהתחלה מסתכלים עליו כדי לzechוק ממנו, כדי לזלול בו וללעוג לו, וברגע שהוא מאבד חלק מהאופי הזר והמזור של מהגר, הוא נעלם ונבלע בתוך הכלל. דבר אני אצטרכ להתמודד עם השאלה זו, של הפלנית ושל היהדות, מול הкорח הגיעו להיות אחד מהם.

פולקלור והתרבות הברזילאית דמותו של יהודאי קריות נחגג, בשירוף דמותו בחגיגה עממית. הדמיון בפורטוגליות בין *judeu*, קלומר, היהודי לבין "judas", יהודאי קריות, הוא מקור של האמונה העממית. המקור יותר עמוק של המושג נמצא במצוות ההיסטוריה. לברזיל הגנו משפחות רבות של "נוצרים חדשים", במטרה לבסוף מן האינקוויזיציה, אבל גם לברזיל הגיעו נציגיה.

בברזיל תחת הדיקטטורה של Vargas, עם משטר דימי-פשיסטי מצויך בכל האלמנטים היודיעים ממשטרים כאלה, כגון: צנוזה על העיונות, משטרת השאית, מאסרים של השודדים פוליטיים, עינויים, הילומות של מתנגדים, וקיומה של מפלגה פשיסטית, – Integralismo – ללא שלטה. המשטר היה סימפטי למدينة הציר (גרמניה, איטליה ויפן), ועשה זאת בכל הזהירות, הרי ברזיל נמצאת אמריקה.

במהלך מלחמת האזרחים בספרד, האויראה הכללית הייתה פרו-פרנקו, ולא רק בקרב המהגרים ממוצא ספרדי או מצאצאי מדינות הציר. לא ידעת להבחין בין הלاآומנים לרפובליקנים עד שאבא הסביר לי את המצוות העולמית וההמאבק שניהלו הרפובליקנים בספרד קשור למאבק הגלובאלי שמנחים כוחות ליברלים ושמאלים נגד הפשיزم

התקרית האנטישמית בבית הספר: צאצאי מהגרים ממוצא גרמני, ספרדי, איטלקי ופורטוגלי שלמדו בבית הספר, היו שותפים להלך הרוח הנאצי-פשיסטי שרואה בעולם, ולהבנתם שהוויה מודל לעולם של אחר. הם ינצחו את המשטרים הדמוקרטיים שאינם אלא "בורגנות רקובה במחותה".

בשנה הרביעית של התפתחות בכיתה מצב שלא היה עיר לו. בדיולוג מתוך עם המורה, הידיד היהודי שלו, אברהם זימן. העיר הערה, ואזו הרים המורה את קולו ואמר: "אתם היהודים צריכים לשחקן, הרי אתם עם של מגוי לב" (*covardes*). קמתי באופן אינטינקטיבי, עברתי ביעף את העזדים אל המורה ואז קופזו עלי שלושה או ארבע תלמידים ובכוח כפתו אותו וסחבו אותו מנני.

שלחו אותו הביתה, והייתה שמועה שהחליטו לגרש אותו מבית הספר. בכל קנה מידת ביחסים תלמיד מורה, אקט כזה של אום נחשב כמעשה חמור מאד.

חזרתי הביתה וסיפרתי לאבא. הוא כיבד את אומץ ליביו. ואמר שילך לעורך דין ידווע וניסיה להרגיע אותו. עברו ימים קשים של ציפייה דרוכה וחוסר ודאות. בסופו של דבר הוזנו,ABA ואני, אל מנהל בית הספר, אשר גינה את התנהגותי, ובלי להתייחס לגורמי המשבר, דרש שאחחיב לחזר ולחתנהג כתלמיד שקט ומושמע.ABA האגיב בחוויב, והבנתי שזאת דרך נבונה לסייעים.

עם חזרתי לכיתה חשתי שהיחס אליו השתנה לרעה, ואבה ראה בתקרית ביטוי של מאנטישמיות מושרשת, שונה מהתקוליות הפלנית, בביטויה אך לא במחותה.

מחלתו של אבא: במהלך השנה החמשית של התיכון,ABA חלה והוא ברור שרק אני יכול להחליף אותו בעבודתו ברכוכלה.

"מקצוע" יהודי נפוץ בין מהגרים בכל היבשת. הרוכל שלרוב יודע בkowski כמה מיili בשפת המקומ מוציא את סחורתם, בבחים של הרוכד העני ביותר של האוכלוסייה, חפצי בית, בגדים עממיים. הם נסעו בחשימות, בתחום הטעמיה זולה, אך בעיקר הלכו ברגל.

הקותות היו הנשים, שלא יכולו לקנות את הסחורה בנסיבות או במצוון. רמת הסחרות היה ירוד ווול. היו קונות בהקפה ושלמות חדשניים רבים. הנשים היו מכל הצלבאים בין השחור לבן, עם תערובות של צחוב אינדייני. היו משפחות שלמות שלא ידעו אותן כתובה, במקרים רבים הילדים לא הלו ללבית הספר כדי לעבוד ולעוזר לכלכלה המשפחה. הם היו מועמדים טבעיים לפשע, לזרות ולעוני. חלקים מבני המשפחות היו פועלם נמל מאוגדים בסינדיקט, שמצוב היה יציב.

הרווח בפתח ביתו של הלקווח הוא מהא כפויים כמו המוקם, מיד נשמעו: קול, "אמא, היהודי (o judeu)", או להילופין הטורקי (o) הסורי, הלבנוני, הפלוני (o polaco) הרוסי (o russo), או ה gringo, שנשמע בטון מזולז, מפי ילדה קטנה, או גודלה. המומת התנהל כמו בזואר טורקי, בהבדל שהמהגר בקושי ידע לדבר בשפת קקוחותיו. היא הייתה מוכחה למוכר והיא רצתה לקנות. המגבלות הכלכליות יצרו לחצים פסיכולוגיים, כי לא היה לה כסף ממשה. היא הייתה צעירה כאשר פגשה את "החבר", לרוב לא נישאו, וכשנכנסה להרין עברו לגור יחיד. הילדים באו לעולם זה אחר זה, החבר היה המפרנס ולא חמיד ידע על רכישותיה המהrocכל. לא פעם הרביא לאישה: "למה את קונה אצלו - אצל הרoso הזה, הם כולם גנבים". ולא מעט פעמים טרקו את הדלת..

זאת הייתה עבודה קשה שדרשה הליכה וסחיבת סחורה ממש כל היום, באקלים חם ולח ברוב ימות השנה, ובעונת הגשם, היה קשה עוד יותר. הקושי בשפה, היחס הראשוני הפוגע, ואחרי כן הקושי לקבל את הכספי מכירה בהקפה. תמיד היה להם, לקונים, תירוצים. אבל לא הייתה אלטרנטיבתה.

אנשים הגיעו לעבודה הזאת לא בקהלות, וגם לך זמן עד שלמדו את השפה. חלק מהם הצליחו בעבודתם אחורי שנים מעטות, ומה עבورو ופתחו חנות, חלק מהיהודים עברו מפעעל קטן או לבית חרושת. הדור הזה הקרייב את עצמו בעבודה הזאת, כדי לפרנס את המשפה ולהנתק את ילדיהם, ובבחירה נחוצה שלא לחתם להם לכת בעקבותיו. גם הבנים לא הסכימו לעסוק בזה בשום תנאי ובשום מחיר.

אבא חלה, חייבים היו לנתח אותו. עברנו יחד על החומר הכתוב הממוין ליום של מחרת, הוא היה ממפה בשביבי את הרחובות, את סדרי התהבורה.

לקראת הכנסתה לבית של הקליינט, תקפה אותה תחושה פנימית של בושה וחרדה, ולא פעם הסתלקתי ב מהירה כדי שלא יראו אותה. הסתובבתי בסביבה ובסוף מהאתים כפים.

ニיצלו את העדרו של אבא, או את חוסר הניסיון שלי כדי להתחמק מתשלום. הימים הראשונים התהלבתי בחרדה ובתסכול עמוק, הכספי היה נוחוץ בבית.

זאת הייתה הפעם הראשונה שבאתי במאגע עם ה'עמן'. קשה לא להעיר את כשור עמידתם ולא לפתח אמפתיה על סבלם. גם אנחנו סבלנו, אבל היה זה סבל תוך תקווה, ראיינו שכנים וידידים שנחלצו מן המצב, והוא ברכה בעמלם. לא היו לי כל ניחוח אנטלקוטואלים לבחון את מצבם, רק רגשות של הזדהות, דאגה מעורבת בבושה ובחוסר עונם. להתבונן בקשימים שלהם ולא להיות מסוגל אפילו לדמיין את מצב חיים המת_ANושאים.

abhängig אותם, כיבדתי את אומץ ליבם להתחמוד עם הגורל שהחל בתקופת העבודה, וקשה מאד לראות את מצבם, כמו שניהם אחרי ביטולה. כל נפשי התחרדה נגד הפור הנורא בין עורשה של הטבע לעוניו של האדם. וזה אפשר לי לגבות

ככליהם יחס של כבוד והערכתה ולבבש תפיסות חברתיות שאמצתי לא רק על הוכמת הכתוב אלא גם על כבוד האדם. בשנה החמשית של לימודי בתיכון בוצע רIFORMה במערכת החינוך הברזילאית לפה הייתה ישאי לעבור ללמידה שנה בקורס תרום אוניברסיטאי. מיסיות בירוקרטיה וככלelialות מצאה את עצמי שנתיים ב ITU , נציג על הסיבות , על התוכנית ורמת הלימודים והחוויות של עיר פרובינצילית אבל יהודית", ונתרכזו נושאים שהופתוי לדייעתי ולחודעתה.

בעולם שרווי במלחמה, ובאטמוספירה רוויה אידיאולוגיה, עסקנו בה למכביר . ריצה גורלי למצוא שני מורים גדולים, שחיו בגלגול שלהם, באירופה אחרי מלחמת עולם הראשונה, והוו על בראשם עליית הפשיזם באיטליה עד מלחמת האזרחים בספרד. בימי שנות רבות בסנדරיות שלהם ולהקשב את דעתיהם השנוות על מעמד הפעלים האירופאי בין שתי מלחמות העולם. אחד היה סוציאליסט, השני אנרכו-סינדייקליסט. המאחד את דעתיהם הייתה הדרזה מן העוצמה של גרמניה, ורתויה מן המעשים של הקומוניזם הסטליניסטי. ספגתי את דעתיהם ללא ביקורת פנימית ורק כאשר למדתי עם השנים את תרומתם הייחודית לגיבוש תפיסותיי

בין השנים 1944- 45 , לקראת סוף המלחמה החל הפגיעה בייחסים בין ווארגאס, הנשיא הפארא-פישיסטי של ברזיל, לבין פרטס, המנהיג הלגנדי של המפלגה הקומוניסטית. הותר למפלגה להופיע בצד שמאל תחת מסווה של ארגונים למען הדמוקרטיה, ותוך זמן קצר הופיעו בכל ברזיל" מועדונים פתוחים בשם המשותף "מרכז דמוקרטי". והייתה להם ה策לה גדולה. הייתה לה ניסיון רב שנים במחתרת.

רק חוסר ניסיון ופזיות יכול להסביר את נכונותיו להשתתפות לניסוי. ה"גייס" שלי היה גם הוא תלמיד בבית הספר, המפגשים בינוינו היו כמו מחרתאים. התאים היו קטנים ורק הוא ידע עליהם. שמעתי הרצאות, השתתפתי במפגשים עם "גיבורי המלחמתה". אבל ברגע שקהלתי שהבריא בקי יותר בגויס וארגן ופחות בתחום התפיסות הרעיונות של המודל

הסתליניגטי. בקשי חומר ספרים שקשה היה להציג כמו "המכוון למרקיזם" של פלכנוב, "המדינה והמהפכה" של לנין, "הכעה הלאומית" של סטליון, ותוספת של חברות המהילות את "שנש העמים" ואת גן העדן הסובייטי, ובעיקר שירי הלל על הגבורה העילאית של הצבא האדום ושל העם הרוסי. התרומות של "בני הברית" לא נזכרו אפילו במילא אחת.

ה"גיים" שלו נאלם לפטע, ויכולתי להמלט ממליכוד זהה.

בעתיד, כאשר הייתי עסוק עדין בויכוחים רעוניים בין תחניות השונות, בירכתי על הרגל שרכשתי הקשה ועל החשיבות של מדרדי לחת לעיון הרעיון בלבד אין אפשרות ללמוד ולהבין את המציאות החברתית פוליטית...

ITU. בשנות ה-40 הייתה עיר קתולית עם כנסיות רבות ופעילות דתית-כנסייתית מודגשת. מלבד הגן והadol במרכזה העיר, מסביב לכנסיות בימי ראשון הייתה פעילות חברתית מורגשת, בו משפחות שלמות וצעירים רבים מילוא חלק מזומנים, והיה נהוג של צעירים להיפגש לפני ואחרי המיסה. אחרי השתדרויות הסכמתי לחכות בתוך הכנסייה לפי מיל' "הימים הקדושים".

אני באתי מבטים דתיים מאד, ובילדותי בחלהם גרנו לא רחוק מכנסיה, ובאופן טבעי כאשר התקרבתי אליה עברתי לצד השני של הרחוב.

חזרתי לבחון את התנהגותי זאת כאשר בחרתי את זהותי היהודית במסבר הרוחני בו הייתה נתון, לקרה פועלתי הציונית.

התקופה ITU במשך שנתיים בחברה ברזילאית, רחוק מן המשפחה וכן הקהילה היהודית, הרחבתי את הבנתי על החברה הברזילית מזוויות והיבטים שונים, אי אפשר שלא אהוב אותה, אבל עד הגעתו ארצה חשתי שאין בבית, ולא השארתי מארורי שמאץ של גשרים.

סן פאולו: אחרי שהייתה עם אבה הגעמי לסאן-פאולו, נרשמתי לבית ספר שהיה מעין המכנה לאוניברסיטה, שבו לומדים את המקצועות לבחינות כניסה לפקולטה לרפואה, פיזיקה, כימיה וביוולוגיה.

ההשוואה של רמת הלימודים בITU לעומת ITU לעומת אלה שלמדו בסן פאולו, אותה יכולתי לעשות רק cursinho . אחרי מעט שבועות של לימודים היהודי בטוח שאין לי סיכוי להתמודד לרמתם, בפקולטה עמוסת מועמדים, מטובי האוניברסיטאות של המחוון סאן פאולו, מלבד מועמדים אחרים של ברזיל. הפוקולטה נשבה או הטובה בברזיל. נקלעתו למשבר ריאלי, ידעתי את הקשיים הכלכלים בו נמצא אבא, וכן אروم יחסית הצליפות אותו בעבודתו, הקשיים החריפו כאשר נודע שיש לנתח את אמה בדחיפות, מצבה היה קריטי.

ישבתי עם אבא, הצגתתי לו את האלטרנטיבות ואמרתי לו שאיני חשוב שהוכשרתי להצליח בבחינות כניסה, שאני זוקק ללימודים אינטנסיביים, ואני חשוב שלא יגרם לי שום נזק עם אפסיק לשנה שנתיים כדי לעזור לו, הרי אני מכיר את העבודה, וכאשר נרגיש מצב פחות לחוץ אסע ללמידה.

אבא אמר בפשוט שהוא לא עבד כל החיים כדי שאני אחזור לעבודה הבזוויה הזאת. נכון שניהלהי אותה לשבעיות רצונו ושל הקלינטורה שלו, אבל אז היו תנאים מיוחדים שהכריעו, מחלתו. מעמדו בבנקים היום יציב, ואין השקעה טובה מלמן את הלימודים. לא היה מקום נוספת להתקין.

הגעמי לסאן-פאולו, מצאתי דירה ששיפקה לי גם אוכל במחירים סבירים, עם חברה נוחה לבית הספר.

משברי תקופת המלחמה: ההגירה מפולין, האופי השונה של היחסים בתחום המשפחה הלימודים והדחוף הכלתי נשלט להשתחרר מן הדימו של גריםנו. להשתלב בתרבויות המקומיות, להיות אחד מהם. גדלתי וצמחי בתחום פנימית של חירות בכל נושא עלייו הגעמי לחשוב. בבית שישיך למעמד הבינוי העני, לא חשתי מחסור והבדל בין לבני חברי הכתה שהיא נראתה בעיליל, לא השפיע על תחושות חירותי.

הניסיון להיות נאמן לסדר התחושות, הסתר זמנית את מיציאות של עולם בלהבות, שותפותה של המלחמה ישנה סדרי עולם.

בגמר המלחמה כשנודע לנו על השואה שהתרחשה באירופה, מצאתי את עצמי בתהליך של התבולות בחברה ובתרבות הברזילאיות. הסתירה בין שני התחלים, האישី מצד אחד ושל העם היהודי מצד שני, הביא אותי למשבר רוחני ונפשיعمוק. הופיע הזה גניון בתוכי תhalbך בלתי מתאפשר של היפוש נפשי ואינטלקטואלי, לא רק בשורשים המשפחתיים שלי אלא גם ניסיון להבין את יהדותי, את מהותה של השואה ואת גורמיה. רציתי לדעת לאן מובילות דרכיה של היהדות אחרי אירופע בעל אופי אפוקליפטי.

בחיפורים האלה ובתחווה פנימית שדרבי ועתידי דורשים תשובה ראיות, התחלתי במסע ביל' שיהיה לו מושג על אורך הזמן, ולאן זה יוביל אותי בסוף הדרך.

הristol מלינאש(Hershel Mlinash), השואה: הקטליזטור של המשבר ששינה את מהות חיי. היה ידיד של אביו, שהוא היה חבר בהנוגת השומר הצעיר בורשה, אדם משכיל, ידע עברית ושר מר על קשר עם חבריו שעלו ארצה... כשעשרה במקרא מול חנותו prates rua קרוא לי ואמר שיש נושא חשוב עליו הוא רוצה לשוחח איתי. חזרתי למחרת והוא התחיל את השיחה בסיפור על השואה הוא התחל בתחילת מסדור ו עבר לספר על השמדת יהדות אירופה.

אני ישתי דורך וקשוב. הוא דבר במשך שעות, לפעמים קטוני אותו בשאלות, והוא סיפר בצורה יבשה, מדויקת, את מה שהוא ידוע לו. הוא נאלץ להתרدد עם שאלותי על העם היהודי, הדת וההיסטוריה היהודית כיון שהיא בור ועם הארץ. המושג 'לאומיות' יופיע אצל הרבה יותר מאוחר. לא הסכתי ממוני אף שאלה. היתי זוקק לשענת פנים מיטית יותר מזקקה, כדי להתרدد עם בעיה בסדר גודל כזה. עוד לא השתמש במושג 'חיסולו של העם היהודי' יותר מעבר לדבר אני עלי ארץ ישראל, פלשיננה, הקברות, האנגלים ועל העربים. דבר על פלשיננה געל מלט היהודי להצלת שאירת הפליטה. הינו בתקופת 'הספר הלבן' – גם את המושג זהה הוא הבHIR ל'; הוא דבר במושגים כלליים אומנם, ואני הבנתי את ראשית הסיפור של תהליך ההתיישבות בארץ, הקיבוצים, תנונות הנוער; הוא מבנן שם את הדגש על 'השומר הצער' והסביר לי שקיימת תנואה ציונית בברזיל.

זה לא היה תהליך של גiros, הוא לא ניסה לגיים אותה, והוא גם לא היה פעיל בשום מוסד יהודי הלילה ההוא היה לילה קשה מאוד. לא ידעת עדיין, שלמעשה אני מתחילה תהליך כאוב, קשה, של הודהות עם סבלם של אחרים, התקרובות מלאת כאב אל הטרגדיה של העם היהודי, עוד לא הצלחת לי הגיד בפשות עמי, עמי של'. בתום שעות רבות של שיחות עם מלינאש, חשתי עמוס רגשי ואינטלקטואלי שקשה היה לשאת אותן. אמרתי לו שאני זוקק לקרו. זה סיפור קשה ואני מתקשה לקולט אותו ללא קראיה נוספת. לקרא בעיון אני כבר ידעת. הוא אמר שהוא יכול לחת לחלק מהעתונאים, אבל אמרתי לו זה לא זה: בעיתון של אטמול או מלפני שבוע, אני לא יכול לקרו לא על אירופה ולא על יהדות אירופה ולא על פולניה, ולא על מה שהסביר לי על העם היהודי. הריני השתמש במושג 'לאומיות יהודית' והתעלם מהדת היהודית. אז גם על ההיסטוריה היהודית עליה דבר אני חייב לקרו. הוא הסביר לי שאין לו ספרות כזו באבל ברוחב קרבו יש ארגון של נוער יהודי, והוא שמע שם יש ספריה טובה. מלינאש לא חיע את עצמו להדריך אותי זהה, הוא אמר במפורש שהוא לא איש מספיק משכיל.

את החומר לקרה, מצאתי בסוכנות Centro hebreu brasileiro, שם היה ממוקם חלק מן המוסדות, הציוניים, שם היה מקום מפגש של נערים ונערות ציוניים, שקיים מפגשים של עיון אבל בבעיקר של בילוי, הייתה שם ספריה על נושאים יהודים.

אנחנו לא תמיד חסנו את התפקיד ההיסטורי ש Centro hebreu brasileiro מילא; הוא היה קו ממנו צמחו כל תנאות הנוער החלוציות בסן פאולו, תפקיד שווה בחשיבותו לזה של הגימנסיה העברית בריו זה וא"נירן. קראתי את השאלה הלאומית של ז'יטלבסקי⁴ באידיש, עבודה מפרכת, את דובנוב⁵, את גלאץ⁶ ואת פרצל בספרדית, את אוטומנציפציה של פינסקר⁷ בפורטוגזית עם מבוא מצוין של אידל בקר (Idel) רשמתי רשימות אין סוף, עברו ימים, עברו לילות. קראתי בחדרי ולא שבעתי. היה לי דחף בלתי נשולט לקרו אעד ועוד, עם כל ספר גיליתי דברים חדשים, אבל עדין ההיסטוריה היהודית לא נקשרו, עוד לא קיבלתי תהווה של אחידות.

ערכתי רשימה של נושאים שידעתי אותם לעומת רשימה של נושא שצריך היה לחזור וללבן, והיה נחוץ לחפש ספרים אחרים, ובנושאים שכומלטי רק לנחש על קיומם.

חיתי ב擢ה ספרטנית. לא הגעתה הביתה, לא נפגשתי עם אבא ולא הכנתי את עצמי לקורס הבא. החלטתי לחפש עבודה, אני מוכחה להתפרנס.. פישל צ'רזניה (Fiszel Czerszna)⁸ היה מזכיר המגבית, והוא סיידר לי להכין רשימת כרטיסיות של התורמים. עשית את העבודה בלילה, החיים שלי התחלו להשתנות - ובבקרים ישבתי שעות על הספרים. ופתאום הופיע אלמנט חדש בחיי של': תוך ליבורו החומר התחלתי לנוכח ב擢ה סכמתית את נושא ה"לאומיות". החומר היסודי מצאתי בזיטלבסקי ובדובנוב, והרשומים שעשיתי מן האיסוי של סטאלין על העביה הלאומית. בוסורי אבל כאשר התחלתי להרצות, הראשונה הייתה centinho. הוא עירה תשומת לב, ובמשך הזמן כשהתעשרה בידיוד ובניסון, חזרתי עליה פעמים אין סוף.

היתי רצני וקודר. אני לא זכר בתקופה הזאת שמח חיים, צחוק או חיוור לא היו על פני. שמרתי על השהייה ואת הלימודים עזבתי. לא היתי מוכר, אבל התחלילו לפנות צעררים, לא הרבה ממוני, והתאמצתי לדעת לענות לדאגותיהם. הוזמנתי פעם – פעמים לפגישות של 'השומר הצער' שהודרכה על ידי שני בוגרים שהיו פעילים של התנועה בפולין, היו מלאי להט, מה שהם רכשו בתנועה היה לא מעט, לעומת מה שאני לא ידעת. לא התלהבתי מהתעוררות המורה של "צופיות", והרצאות באידיש על פוליטיקה ציונית.

באחד הימים קיבלתי הזמנה להופיע באסיפה הגדולה בקולונע, שהtaragna למאה נגד 'הספר הלבן'. לא היה לי שום ניסיון בהופעתם בפני ציבור והיתי די נרגש ומתוחה. הכנתי את עצמי בכתב, שייהפוך להרגל לחיים. האולם לאט

Zhitlovski ⁴
Simon Dubnow ⁵
Heinrich Graetz ⁶
Pinsker ⁷
⁸ פישל צ'רזניה

התמלא. על במה, היו נציגים של השלטונות, והנואם הריאשי היה בנו פְּלִינִיצְקִי⁹, מנהיג מופר של הסטודנטים היהודיים באוניברסיטה. הראשון היה נציג השלטונות. נאומו של בנו היה מלכת מחשבת. טון מתון ושפה עשרה. לחסור ניסיוני נוסף הטמפרמנט, שהחרר בתוכי הזעם והמחאה שלא נשמע עד כה. נאומי היה חrif, תוקפני, המוטו שלו הייתה מהאה נגד מדיניות הבריטית, ורמז לעובדה שברזיל לא נקפה אצבע במערכת הבין-לאומית.. אינני יודע אם הוא נוצר – בטח בנשתי. הסבירת וזה החדש.

ואז פתאום נשמעה התפרצת עצומה של מהיותם כפאים וצעקות, ליבו של הציבור דבר.
המסד היהודי ביקר את הופעתו, מאיפה הופיע הפה?

שיחות עם נערים גברו, כנ"ל הזמנות להרצאות בנושאים שפיתחתו, ואחרי המופע בקולנוע שהיו לו עדים רבים, הוועמני בכל חלק סן פאולו, השניה העמוסה שעברתי ומן התהיליך ההתגרות, הלוח שלי מתמלא והולך אבל האנרגיות השתיעות גדולה, מן השנה העמוסה שעברתי ומן התהיליך ההתגרות, הלוח שלי מתמלא והולך אבל האנרגיות הנפשיות נחלשות.

הרגשתי וחשבתי שהזמן לבודוק את עצמו, עוד לא נפלה על עצמי אחריות של עשייה, אבל הרגשתי זהה לא מן הנמנע.

היו לי מגעים עם האנשים המרכזים של הסנטרו, לרוב אנשים טובים ומכירים, ביניהם תלמידים של הסמינר למורים בעברית, השכלה היהודית עשרה, לרובם באים מבטים שומררי מסורת. ביניהם רבקה אוירבך (ברזיל), אהרון טלננברג, שמואל אוקסמן, פולה שורצטו, אמר פלוט, אלה ויישראל שטינבאים. מרדכי חייק (חצ'ר), בקובוצת התבאלט בנימין רייכר. ניכון בכירון דידיר לשפטות, היה בסמינר למורים, ובבעל השכלה יהודית וככלית. מתחילה הוא גילה סקפתיות לגבי כנאותו, הוא היה בקייא בנושאים שבהם היה מושך מתחיל. הוא הציע שנלך לשיחה אצל דר. יידל בקר, מורה לספרדים בגימנסיה ששמו הילך לפניו בקרוב תלמידיו.. הוא התפרנס בתרגום "האוטומנציפציה של פינסקר, אליו הוא צירף מבוא, עבודה משובחת בבחינה אינטלקטואלית. הוא שמר על עצמו מרוחק מכל פעילות ציבורית.

בדיעבד בנימין לא הכין את דר. בקר לתוכן השיחה, הוא פתח בהסבר על הקשיים של התרגומים, ובעיקר של המבוא, כדי להקל על התפוצה, והתקבלות בקרוב הנוער. הוא היה איש מרשימים, ושיחתו הייתה מעניינת. אבל לא נגע אפילו במצבה הטריגית בא", למאבק עם הבריטים, לגורל העתידי של העם היהודי שאחרי השואה.

מה שהעסיק אותו באותו הזמן היה מה עשה עכשו? לקרה את הרצץ ואת פינסקר ולהגדיל את הבנתנו, אבל אצל אנשים כמווני התעוררה השאלה, האם האוטו-אמנציפציה אפשרית? ועם כן מה אנחנו אמורים לעשות כדי למש את הסיטואציה ההיסטורית?

דיברתי בשפה נוקבת, השתדלתי להימנע מרזוקון אינטלקטואלי, מהוירטוואזיות של השפה. אבל נוצר מצב מאד לא נוח, לשאלות שליל לא היו תשובה.

בקרא לא ראה שום מחויבות איסית לעשייה, הוא את חלקו בדרاما הגדולה הזאת סיום, על ידי זה שהוא תרגם את הספר, כhab את המבוא וմדבר עם אנשים.

אני חיפשתי איש שייתן לי תשובה לביעות המרכזיות בחו"ל, והוא לא היה כזה.

עוד לא הכרתי אז, את האמרה של הוזן: אתה רוכש מאסטר כדי להשתחרר מון המאסטר. אני עוד חיפשתי את המאסטר. כשיצאנו, בנימין היה מזועזע. אותו השיחה לא כל כך ריגשה. לא הלכתי לאתגר אינטלקטואלי, לשחק שחמט עם שחן מוכשר יותר.

התהילכים של אישיותו בתהיליך התבגרות, משכו תשומת לב. אולי בגלל אישיותו השונה והמוראה, של ריכוז טוטאלי בדברים שאני מחשף. פנימיות בערה, חשבתי וחקרתי, למדתי ושאלתי, ולא היה בהופעתו שום אלמנט של פווה. הייתי שוקף.

יהודים קוסמופוליטים: בין האנשים שאליים הוזמנתי הייתה זאת קבוצה שונה. היא הייתה כולה אירופית. חלקם היו מהגרים בברזיל וחלקם השתייכו לשכבה מסווג של פְּלִינִיצְקִי זנויג וודומיו, אנשי העולם. היהודיות כבר התחטא באוירופה, בספריהם ובסוג האנשים שבאו אליהם הביתה. הם הוזמינו אותו לשוחה מול הפרוביינציאליות שלי, הם הגיעו עולם תרבותי ורוחני קוטבי. אני חשב שמה שמשך אותו אליהם, היה האופק הרחב שלהם וראיתם העולם, והחיים. הם דיברו על ריגה וברלין לונדון, שוודיה וגרמניה. האופק הרחב, הראייה מעבר לשעטשל אבל העניין בהם לא היה בגיאוגרפיה אלא באופן התרבותי, בלאומות יהודית, ביהדות חילונית. הם היו חיים קוסמופוליטיים, יהודות שהיא מושלבת בתרבות אוניברסאלית; אני לא יומת אף אחת מההיכרות הללו, אבל אני מאושר שהם הופיעו בדרך ותרמו תרומה שלא תסලא בפז בתהברות האינטלקטואלית והרוחנית.

⁹ בנו פְּלִינִיצְקִי

בינהם היה יצחק קיסין, יערן, דיבר גם עברית שותפת, סיפר על ארץ ישראל בה ביקר פעמים רבות, למדתי ממנו הרבה על הארץ, על הקיבוץ, על המושב ועל בעיות מהותיות של ארץ מדברית. הוא הביא חומר על היהודי צפון אפריקה, תימן, עירק, תחת השם הcolonial "היהודים האקווטים". הוא הציג בפניי, תמונה אובייקטיבית, בליל אידיאלית, של מציאות מרכבת, בעיקר של משבב תרבותי בארץ שימוש דורות. גם ראייתו את המזויות הפוליטית בין היישוב היהודי לבין העربים, קלעה למחלמות שהתרפצו. בחוג שלו הבינו כבר את התפתחותה של הלגוניות הערבית, והוא ביקר כבר אז את חולשת עמדת השומר הצער, שדגלה ברעיון של מדינה דו-לאומית. הוא אפשר ראייה כוללת ריאלית, מול סיפורים ששמענו, קרנו, ותמונה קרן הקימת.

עוד לא השתיכתי לשום תנועה, אבל התחלתי לפגש אנשים ביוזמתו. כבר הכרתי לא מעט אנשים, במרכז הנעור היהודי של התקופה שפעלו למען ישראל. החיים שלי עוד לא היו מוגבלים. התחלתי להרצות, בחוגי בית, בארגונים, בתמי נסח, בתים פרטיים ובארועים ציבוריים על נושאים כגון: "ציונות ולאוניות יהודית", "סוציאליזם וציונות סוציאליסטית", "השואה ואנטישמיות מודרנית", "תנועות הנעור וחילוקם המפלגתי", "הكونפליקט בין יהודים וערבים בארץ ישראל", "יהוד ברזיל ומיצאות ההתבולות" כל דברתי גדל והתרחב הבנתי על תכלויות המשא. הבנתי את הדואליות שלו, אני לא רק מדבר, אני גם שומע ואני מקשיב למגן רחוב של דעתך.

A casa do povo: מידי שבוע בלילה ניהלו ויוכחים באחת פינות הרחובות ב(Bom Retiro), עם קבוצה חשובה של סטודנטים, ורובם תחת המסווה של מרכז תרבות בית העם (A casa do povo), הם היו חברים במפלגה הקומוניסטית אוओהדייה ותומכיה.

מטרת הדיוונים היה להשפיע על דעת הקהל של הקהילה, אבל בעיקר על דעתו של הנעור. הנושאים היו על בעיות השואה וגורמיה, גורלו של העם היהודי אחריו, המאבק בא"י, השפעתה של ברה"מ, הקומוניזם כפתרון אוניברסלי לבעיות היהדות והיהודים, והיחס אל הפוליטיקה מקומית.

הם היו הנציגים של הקו הקומונייסטי. בנושא היהודי ירשו את הקו של "בונד" האירופאי לפיו העיד של היהודים קיבל את פתרונו בכל מקום, ע"י המאבק של העובדים והכווות הפרו-סוציאליסטים, "כוחות המחר" מושגים מרכזים של המלא קומוניסטים. הם דחו את המאבק בא"י בהנחה שכוחות האימפריאליזם הבריטי והאמריקאי לא יתנו לסימן את העידן הקולוניאלייסטי.

הסכם בין ווארגאס לפרטאס, אפשר למפלגה לפעול באמצעות, "ארגוני חזית", מרכזים דומקרטיים, ואחרים. כМОון הדגש היה על הגבורה של הצבא האדום, ההקרבה של העם הרוסי, ניכסו אל עצם גם את המאבק הפאראטיזאנם היהודים, והעלימו את התרומה של הדמוקרטיות הגדולות כאלו כלל לא היו במלחמה.

עדתני אז התבבסה על השואה כביטוי של האנטי-יהדות, בכל תרבות אירופה, אחרי אלף שנים יהודים בה. על הניסיון להציג את שאրית הפליטה, שלא ניתן באף מקום בעולם, מלבד א"י. הזכרנו להם את הסכם ריבנטרופ-מולוטוב שנחתם ערב מלחמה"ע ה-II בין בריה"מ לגרמניה הנאצית אשר הכיא לכך שהשמדה, בעיקר קומוניסטים ברחבי העולם, חדרו להתנגד לגרמניה של הטילר עד התהיפות הגלgel.

בכתובים הקומוניסטיות והיכלות להשתמש נגדם באמצעות הרטורייקה והסימאות שלהם עצם, הגביר את האמיןות של עמדותיי.

אחרי המלחמה הערכנו את נפילתה של בריטניה ושםנו דגש על האפשרות הריאלית של הקמת בית היהודי בא"י נוכח המזיאות שהשתנה, המאבק המזין עמד בפתח.

חלק גדול מהדברים למדתי בתקופה ההיא – על היישובים היהודיים, על הלוחמים, ועל 'האגנה' ועל 'הפלמ"ח', ועל מנהיגות היישוב, בעיקר על בן גוריון. ההנחה בסיסית שאם הערכבים יצילו מלחמתם, הם ישמשו את היישוב היהודי, ומה יישאר? והתחלתי לפתח את הדברים לאחר כך אתעמק בהם, על הציויליזציה היהודית, שהרי אנחנו חלק מן העולם המודרני; אנחנו מארגנים ורמת ההשכלה גבוהה יותר, הילידות החברתית והמשטר הדמוקרטי ומנהיגות מוצלחת, והיכלות, לא רק בגל ה'אין ביריה', אלא בגל התרבות, התרבות, האופי המודרני, היכולת של שימוש באמצעים שונים – עוד לא השתמשתי במושגים של 'לוגיסטיקה' או 'טורת המלחמה'.

לפי דעתך אז, אנחנו גם נצליח לסלק משם את האימפריה הבריטית – היא כבר תחללה להתפרק בכל העולם. ההצעה האמריקנית להביא לישראל 100,000 אנשים מאירופה. החשיבות לא הייתה רק במספרים, אלא בפיגוג שבין אמריקה לאנגליה, ובארצות הברית כבר החלה ההשפעה של חלק מהמנהיגים היהודיים הגדולים כמו סטפן וויס¹⁰ והרב הילל סילבר¹¹.

¹⁰ סטפן וויס

¹¹ והרב הילל סילבר

הויכוח עם השומר הצעיר ב Rio de Janeiro: קיברתי הזמנה לפגוש את נתן ביסטריצקי¹². הוא היה השליח המרכז'י בברזיל.. סיפר שהוא חבר הנהגה העולמית של השומר הצעיר, ביקש מני שאבוא אثم לסופשבוע, ל Rio de Janeiro לבירור רעיוני על סוציאליזם וציונות. שם הייתה הנהגה הארץית של השומר הצעיר, והם היו ידועים בכל הארץ בראותם והשכלתם. חלק חשוב מהם למדו באוניברסיטהות, זאת הייתה במפורש קבוצת אליטה. דברנו בינינו בגילויلب. אמרתי לו: "אני לא יודע איך האנשים בריו יקבלו אותי, הרי אני לא חבר השומר הצעיר. מלבד זאת אין לי את הידע בציונות סוציאליסטית, כדי לקיים דין בrama זאת."

הוא הגיב שדבר עם מנהיגי הקהילה והם ספרו על הפולמוס עם אנשי סוכו¹³. A casa do . במשך יומיים, ניהלתי את עיקר המאבק. אי אפשר היה להסתדר מני את הפרואיזולוגיה של המפלגה הקומוניסטית או את דרך החשיבה שלה. גם לא את מדיניות הקומינטַרָן¹⁴, שבנתים שונים שינה את שמו לקומינפורה¹⁵. בהשוואה אליהם הייתה מוצי בידע ראוי על יחסם לבעה הלאומית, ולמרות הרודוטי, למרותם המשיכו יותר ממי על הציונות הסוציאליסטית.

הוות ולא כננסנו באופן ספציאלי לבעיות של המפלגות היישראליות, יכולתי להתמודד.. מטרתי הייתה לנסות להציג את האנשים המציגנים האלה לציונות ולא למסור אותן במתנה למפלגה הקומוניסטית, התיחסתי אליהם בכבוד ובאמפתיה.

לקראת סיום אמרתי שאני חושש שהקל מהם כבר נמצאים רעונית בדרך למפלגה קומוניסטית בין הרעינות הששעתי אין דגש על הבעה הלאומית היהודית, ולא מילה על השואה. דאגתכם לביעות בעולם הקולוניאלי, גדול מאשר על הבויות הגורליות של העם היהודי ועל גורל המאבק האנטי-קולוניאלי שמנוה היישוב בארץ ישראל נגד בריטניה. למרותם שרוב המשתתפים למדו בגימנסיה העברית, המשיכו לגור בבחים של הוריהם, נפשיתם הם מושלבים עמוק בתרבות המקומית, ובדרך להתבולות.

פרשתי לקרוא הדיוון הפנימי והנוקב בנים לבין עצם. ביסטריצקי וסיפר לי שהויכוח בהמשך היה חריף, ובהתיעצויות שהוא קיים עם יעקב חזון, בשם הנהגה העולמית הוא החליט בסוף להוציא את הkn הוה מן התנועה.

שני הכנים של "דרור": הסקתי מן המפגש הזה שפעולה ציונית לא ניתן לעשות כ"זאב בודד", זה מה שהייתי. בזמן קצר קיבלתי הזמנה להשתתף בכנס הארצי של 'דרור', הנהגה שללה הייתה בפורטו אלגרה, וצריך היה לנסוע לשם, בדרך לוזיאנה הדרומ-אמריקאית של התנועה. הכרתי את התנועה רעונית אבל ידעתי מעט על פעילותה ולא השתתמתי בה.

המצב היה ידוע, והבהירתי את מצבם במפורש. אני ראייתי בפעולות אלה חלק מן "התהילך החניתה" שלי. אבל החברים חשבו שאני קשור אליה מבחינה רעונית והניחו שאני בדרך אל תנעתם, זהה והסיכון, הוא אכן ראי של "ג'וס".

נסעתי עם רבקה אורבונק (ברזיל). ב忤יד היא תשמש כפרופסור ללשון עברית באוניברסיטת סאן פאולו ותעמוד בראש הקתדרה שהיא הקימה לימודי יהדות ושפה עברית. בראש התנועה היו אנשים מוכשרים, אפרים בריה¹⁶ ומשה ובט קרש¹⁷. זאת ההכרות הראשונה בינוינו, אבל הם היו ידועים גם מעבר לתנועתם.

היה דיון מהותי על עתיד השפות בעם היהודי, הדיוון התפוצץ מסיבות רגשות בגלל אחד בדור ועם הארץ התעקש שלחניכי התנועה חיברים לדבר רק בעברית. זה היה אני, למרות שאידיש היא שפת אמי ולא ידעתי אז משפט בעברית.

הש בתி | או איך ישתיקו את בן גוריון? הסעיף הבא התבסס על הנהגה שהחברינו ראו בארגנטינה מרכזה של התנועה, שם היו המנהיגים שללה, שם פורסמו בספרדים מיטב החומר הרעוני וביקר הידועות על הנעשה בתנועת הפועלים בארץ. בסיכום, שם הם ראו את המודל שראויה להיקוי או ללמידה.

שם עמדים בראש התנועה מנהיגים חשובים שהגיעו מפולין וبنו את התנועה לפי המודל של תנועת האם. ארגנטינה היא קהילה גדולה ועשירה בתרבויות היהודי, בית ספר יהודים. הם חיים בתהווה שהם המשך הטבעי של אירופה.

על כל הנושא של אופייה של התנועה בברזיל, לא חשבתי לנכון להתפלטם על בסיס מחשבותיו ההיווליות שעוז וזוקקים ללימוד וגיבוש וחשבתי שהביקור בארגנטינה יאפשר לי החובנות ביקורתית, כדי ללמוד את הנושא.

האלם בארגנטינה ופילוג התנועה: הכנס אורגן ע"י הלשכה שישבה בובאנס אירס.. אחרי האסון באירופה, וחיסולן של כל התנועות הנוצר החקלאיות, בלטה קיומה של הוושט הוצאה.

המנהיגות המקומית הייתה קבוצה של אנשים חשובים. האישיות הדומיננטית היה משה קוסטרינסקי (קיטרונו)¹⁸, מנהיג פועלן ציון. לצד יצחק הרכבי, ב忤יד היה שגריר ישראל במדינות אמל"ט, וגם לו כמו לקיטרונו, שורשיהם באירופה.

¹² נתן ביסטריצקי

¹³ קומינטַרָן

¹⁴ קומינפורה

¹⁵ אפרים בריה

¹⁶ משה ובט קרש

הדיון נפתח בדיון הרעוני, שנחנך מיד לוויכוח פוליטי שmericזו הפלוג במא"י בארץ. בכנס היו שתי קבוצות מאורגנות: קבוצה של הארגנטינאים, ההנאהה של התנוועה באמריקה הלטנית, ביניהם אנשים מוכשרים מאד ושברכובם יעלו ארצה וייסדו את קיבוץ אפלסים, וקבוצה קטנה של אנשים מוכשרים מאד מצ'ילה, רק חלק קטן ממנה יעלה ארץה.

לא ידעתني את החומר עליו נערך הויוכה, שתווך זמן קצר נחנך לפולמוס חריף, היה קרב מילים וציטוט, של בREL צנגלסן¹⁸, טבנקין¹⁹, מאיר ערי²⁰, יגאל אלון²¹, וכן גוריון, בדו קרב בין הקבוצות לא בחלו בשום תרגיל כדי לפגוע איש ברעהו.

לא הבנתי את המנייעים האידיאולוגיים, אבל כן המיל הפוליטי. הנושא התיחס לפילוג, שמננו יקומו שתי מפלגות פוליטיות בארץ ישראל, מפא", ואחדות העבודה, ומאותר יותר, יתפלג גם הקיבוץ המאוחד פסלת תחוליך פלגני. התנוועות שלנו בתהליך של התהווות, והפלוג הזה על נושאים שלא שייכים לעצם הקיום יפגעו בקיים עצמו.

לא היה דיון על אופייה של התנוועה, על האמצעים החינוכיים בהם צריך להשתמש. על הכוונה להתאים את התנוועה לתרבות המקומית, ולנوعר המתחנן בעולם החדש.

אליה היינו ויכוחים של ארגון נוער מפלגתי ולא של תנועת נוער חינוכית, שהייבה להתרחק מפוליטיקה, ולהרחיק אותה ממנה.

היהתי באלם, קרה לי לא פעם, תמיד היה מלאה בעימות עם רעיוון או מעשה שנגד את עמדותיי או את מחשבותיי, ולרוב הייתה זוקק להתרחק, ולהשוו עד שאמצא פתרון הולם.

אבל שתיקתי קיבל פירוש פוליטי; כאילו אני מסתיר את זהותי הפוליטית. ושיריך למעשה לזרם הרדייל, לאחדות העבודה, בכל הנושאים שעל סדר היום לא התקיים שום דיון מהותי, רק התפלמסו, ושני הצדדים רצו בראיצ'ת עמוק לקרה פילוג בתנוועות, והצלicho.

לחולי הזה לא נתנו הקשר בתנוועה בברזיל, והוא לא השתתפה בשום פילוג שפגע במפלגות בארץ. עברתי את הוועידה, בלי לפתוח את הפה.

הוועידה העמיקה את התלבטוויותי בתהליך הבניה מחדש של נונענתו בברזיל.

בגמר הכנס הילכתי לכל המוסדות החשובים ואספה תי' כפרסום ראיי שיכול לתרום להשכלתי. פתחתי במשמעותה שת' חברות: אחד של ברל פצ'נסון על "הסוציאליזם הקונסטרוקטיבי", ושני מאמרם פולמוסים של בן גוריון. ולרוחותי מצאתי שהතורה יכולה כל הכנס, נמצאת מילה במילה בשתי החברות

עיקרי תפיסתי את דרכה של התנוועה: אבל הגיע הזמן לקבל החלטה לאיזה תנוועה להצטרף. החברים שמעו ממני לאוים ברורים, על שתי התנוועות שלא באים בחשבון להציגו אלייהן, לשומר הצער, ראשית בגל "הדו-לאומית לפטרון חלוקת הארץ", וקריצתם "לעולם המחר", שפירשו הזדהות עם המדיניות של ברה"מ, לא מעט סלדתי מן הדוגמטים הדוקטורינראי שללה, מן הריכוזות ההיררכי. ובית"ר בגל האופי השובייניסטי, של תפיסתם את פתרון הבעיה הקיימת בין ישראל העתודה לשכנותיה, מן האופי הפרא-מיליטאריסטי שלו.

"דרור", שמצאתי בסן פאולו היה למעשה מועדון אינטלקטואלי, אמנם היהודי וציוני, בעל איכות גבוהה של חבריו, אבל ללא מחויבות לעליה ולהתיישבות. "דרור", בתודעה של חבריה לא הייתה תנוועה חינוכית מגשימה. לא היה זה מעשה טריויאלי, לבוא כאורה, ולהורות לשוכני הבית איך לשנות את אורח חייהם.

התלבטוויות שלי לא היו מופשטות, אבל נתנו רק פתרונות חלקיים.

הכרתי באופן אישי את יתר סניפים של התנוועה, ואת מנהיגיהם. התוועה הכלכלית הייתה שכמו בסן פאולו ראשית התנוועה לרוב היה אנשים מוכשרים. לרוב מדובר בבית ספר יהודים, חלקים באו מבתים מסורתיים, אחרים מבתים שהוריהם היו פעילים וגם מנהיגים של ארגונים ציבוריים אבל בעיקר מוסדות ציוניים.. בינם בלטו הנה צ'קינובסקי (רייכר), אביה היה הרב הראשי בריו, תלמיד חכם ואישיות מוערכת בין כל חלקי הציבור, מקום ורות רשם, דוד קופרמן, אברהם בונול(הצמרי), אלברטו דינס, בן של אחד המנהיגים החשובים של ציונות ברזיל, מרימ גנאואר(בריה). יוסף ואברהם אמרゴ. הם היו קבוצה חזקה ושמרו מракח ומידה לא מבוטלת של עצמות.

בקוריטהה נהלו את הסניף שרה ושאלול שלמן. די מוקדם הצטרכ' פלייפ קרואון.

הנאהה הייתה בסן פאולו, פעלותה הייתה מוגבלת וכך סמכותה.

¹⁷ משה קוסטוריינסקי (קיטרנו), לציין את ספר הביוגרפיה שלו בהזאת כרמל אם אני טועה.

¹⁸ ברל צנגלסן

¹⁹ טבנקין

²⁰ מאיר ערי

²¹ יגאל אלון

מודעות לשעת המשבר: מנהיגות היא היכולת הנפשית לקבל על עצמה החלטות המכילות מידע ציבורי ומשמעותי, אינה נלמדת בתמי ספר, תנועות קיימות, عمוקת שורשים, מפתחות מסולי צמיחה לאנשים שתכונת טבעיות קיימות בתוכו. יש ומצבים רוחניים, או כורח המציאות דוחפים לעשייה, כאלה שתכונת טבעיות, או כריזמה לא בוצבו בתכונתו לモראית עין או שכך נראים לסובבים אותו.

לא זה היה המקרה שלי. לא ראתה את עצמי כבעל יכולות וכן האנשים שבשביכות. לא הצעינתי לאורך נעררי ובאופן רגע של התפתחות לא ראתה את עצמי בראש דבר שהוא. לאורך התפתחות אישיות, בתנוחת השונות של חי, אגרתי והוסףתי ידע, התבוננות בזווית השונות של המציאות הקיימת ועל הבוית שהזקרו. רק בתהליך הקונקרטי של "המשבר הרותני", תוך כדי התבגרות מואצת חשתי לראשונה דחף להקשבה, יכולתי לנסה בפנימיות הקשיים גם אינטלקטואלית וגם להתות דרך. אחרי שנתים של זגירה נדחפת לעשייה. איש לא פנה אליו, מוסד לא בחר بي, לא הכינו שום תוכנית בכתב ולא הגשתי שום מסמך לאישור.

בין אידיאולוגיה למלאכת בניית תנועה: זה לא מסמך פרוגרמטי, זה סך הכל סיפור, כך שלחתתי לעצמי את החירות לא לדijk בהפרדה של האלמנטים השונים. כתוב עד כאן שני הנושאים כבר קיימים בנסיבות שונות.

חשבתי שיש לגבות תנועה שתתאים את עצמה לאופי של הנעור שצמיח בעולם החדש, ולהשתחרר מן המודלים שהביאו שליחים או שהדריכו אנשים שהגיעו מפולין או מארצאות אחרות לפני השואה, מודלים שהיו מושרים בהווית של התנועות האירופיות. לנעור היהודי בברזיל יש מאפיינים ספציפיים, וצריך למצוא את הדרכים המתאימות. אנחנו חיים כאן בתרבויות אחרות, אולי אפשר לומר ציביליזציה אחרת, החינוך, המגע עם האנשים שכנו, ידידנו, חברינו לחיות, הם עולם אחר, מדברים שפה אחרת, אנחנו לא רק מנסים להדמות אליהם, אנחנו מנסים להשתלב, כדי לא להיות אדם זר, לעיתים אנחנו עוברים את הגבול של הקרבה, ועובדים את הסף נינוחות שרשות הדורות... תהליכי ההתבולות בחברה בתהווות, בתהליך של הגירה רב לאומית, ורב תרבותית, נעשתה כמעט באופן בלתי מודע.

drosh להתאים את התנועה ליהודי נער היהודי הברזילאי, בתנאים ההיסטוריים והתרבותיים שהוא נמצא. בניתוח של האופי המוביל של החברה הברזילאית ועמדתו של הנער היהודי מול התהליך הזה, הביא אותי להחלטה להימנע, לדון מ"שלילת הגולה" חלק של התפיסה הציונית. ויסלח לי בן גוריון על הפגיעה בקורנטנותו של מרמות הקמת תנועה נוער מגשימה, המיציאות העתيدة תלמד אותנו שניה חופעת מיעוט במציאות היהודית, ועל כן יש לתמוך בכל הכלים והמוסדות שיישמרו על יהדותה של הקהילה, בחיי ספר יהודים, בת כנסת, ישיבות עם יקומו, יש לעוזד גם ארגוני בלו יהודים, ולתמוך בקהילה בעלת יכולות. בגרמניה וארה"ב לא הצליחו למונע מן הנער היהודי לרדוף בשיקחה את החיים והתרבויות הברזילאיות.

תהליכי הגיוס: העיקר היו השיחות האישיות שלמדתי לנחל עם אנשים, נערים, שבחן למדתי לא רק להקשיב לדבריהם שנאמרו אלא גם לקלוט את הנפש.

הביטוי proselitismo, דתי במקורו, שנעשה יותר מאוחר כה שגור בתנועה, לא מבטא את רוח התהליך. הכוונה הייתה לקיים דו-שיה אינטלקטואלי, שבו שני אנשים משתדלים להבין זה את זה, לפני שמנסים לשכנע זה את זה. היה חשוב ליצור אווירה שתתבסס על אמון הדדי שתאפשר שיחות מעמיקה לטווח ארוך. לאמן הנמע שיווצרו יחסי ידידות ושיתוף פעולה פורה. הדינונים ובעיקר השיחות האישיות ביסטו את גישתי.

חששות הצדיקו את עצמו, איש לא עשה לי חיים קלים, הלחפנו דעתות, התווכחנו, שיחות רבות. רנו על הכל, לא היה כמעט שטח מן החיים שלא עליה, והוא מקרים שעניתי בפשטות שאיןני יודע. כל המסכת של נושאים הועלו: על אנטישמיות בברזיל; האם ישראל תעמוד מול אויבים: על סוג הסוציאליזם ישראלי; איך אני כל כך ביטוח בתשובהתי, הרי הרבה מן הנושאים הם הנחות, אמונה אידיאולוגיות שעוזר לא נoso: אך אפשר לקבל התיחסות על חיים שלמים: אם באירופה התרחשה השואה, למה לסכן את גורלו של העם היהודי, באזרע רווי שנא ואלימים.

למדתי לא פחות מאשר תרמתי, למדתי לא רק להקשיב לדברים שנאמרו אלא גם לקלוט את הנפש, לנסתות להבין אותו, לנסתות להעיר אותו, ולא רק לנסתות לשכנע אותו. שאין לי רשותם גם מן השיחות וגם עם כמה נערים שוחחו. לא הייתה לי שום אפשרות להעיר את ההשפעה של פעולות גיט, בתקופה רוחיה מתח, דאגה והתענוגות, תקופה בה כמעט כל העם היהודי בכל פינות הטבל היה קשור לגורלו. אין כל ספק שבנתונות כאלה, הייתה של نفس פתחה דברינו לא נפל על אוזניים ערלות.

בסוף "המרathon", שבמהלכו חיהתי באופוריה ממש, נפלה עלי חרדה ממש, הרי חלק מן השיחות נשמעו כהתהיבויות הדדיות.

המשך המזיאת העירה את פניה למצבה של התנוועה. כמו קבוצות של בוגרים, הם התחילה להקים קבוצות צעירות, והתנוועה נראית כה תואמת את מהותה של התנוועה הינוכית ראו בנו כבר עסקים בחלויזות, הגשמה חולצות, עלייה לארץ, או ה策טרופות לקיבוץ, או אפילו ה策טרופות אישית לתנוועה נוער. כל זה עדין לא התגש למסכת רעיונית קוהרנטית.

או עוד הタルבתי עם הדרך אין נערם כישראלים שהיה אחות השכבה הבוגרת, יעים על עצם את הנגגה העיתידית של התנוועה; אך להציג בפניו את תפיסת העולם הפלוני, המכיל פרויקט לחים שלמים בעולם שונה לשלו. אני כבר הפנמתי את מהותה ואופייה של החברה הארץ-ישראלית, חברת העובדים והקיבוץ היו ללא ספק כלים מתאימים שיכלו לענות על השאיות הסוציאליסטיות שרוווחו בעולם שאחרי מלחמת העולם השנייה, אשר גמשו לקומוניזם, אותו זהית. גם כבר ראתי במוחי את תהליכי הגויס של שכבה בוגרת שתנהל את התנוועה תוך. גישת ויצירה של שכבות צעירות, לחנים ברוח פתוחה וליצור כלים חינוכיים, שייערו להם, יחד עם המשפחה ובתי הספר, לעמדת מול העולם המורכב של החברה הרחבה ושל היהדות. גם.

אם זה הצליח תכוון גם השכבה הבוגרת לעלייה, ומסגרת מסודרת שתבטיח המשכה של התנוועה. כבר או הタルבתי בדיימה שהעמד בפני התנוועה מול לימודים אוניברסיטאיים. החשי קושי לנוכח את המכלול, ולא רק את הביעות כשלעצמם.

את הפגישה עם אבי שנועדה לבשר לו סופית שאני בדרך להגשמה, ולעוזבת הלימודים כאן בברזיל לא ניתן לדחות יותר ולכנן נסעתה הביתה לסאנטו. שניינו התאמצנו לשומר על רוח טובה, אבל הפגישה הייתה נוקבת, משומם שהרגשנו שנינו שהוא תאגע קשה ביחסנו.

לא היו לי הרבה מלבד לבטא בכל רם מהשכבה שלראשונה ביטאתי גם לעצמי, "אבא אני חוש שאני בדרך לפוליטינה". אין טעם לחזור על מה שנאמר בין שנינו, שבמראכה עמדה המילה "עסקן", מילת גנאי שמשמעותה איש החי עלי חשבונו הציבור. הפגישה השאירה בשניינו טעם רע, את התוצאות אלמד בעודי.

צלאולי הזמן: לא הודיע מוקדמת, הגיע אחד מנהיגי דרום ב-Rio de Janeiro, אריה אטרוג. אריה היה איש נאים הילוקות, חכם ומשכיל, וכל מגע אותו השאירה תמיד רוח טובה. ביחס ניסחנו את ההצעות לכינוס הארצי השני של התנוועה, אחרי הראשוון שהתקיים ב-Porto Alegre. בועתי את דעתך שבחינת התנוועה זה מוקדם, משומם התנוועה במרכזו עמדה שאלת הקמת ההכשרה החקלאית בברזיל. הבהיר את דעתך שבחינת התנוועה זה מוקדם, משומם התנוועה עוד לא הקימה רזרבות להנאהת בעודי.

עלומתי הוא הסביר שהברים חשובים גם בריו וגם בפורטואלגרה, הגיעו למסקנה שזמנם בשל, כמו כן, לותיקים שישדו את התנוועה זה מתייחל להיות מאוחר. הם לא רואים מקום להמשיך לפעול בתנוועה, חלוקם כבר נושאים ויש חשש שהם לא יעלו בזמןם עלולים לדוחות את העליה ולהיכשל בדרך. היו שתי קריאות העזקה באותו הזמן ממש, שסימנו לי שהזמן לפעול לחידוש התנוועה דוחק; הדרישת להקמת ההכשרה עצשו, וההחלטה של חברי דרום בארגנטינה ושל השומר הצער מברזיל לעלות ארצה ולהתנדב לקראות מלחמת הקוממיות.

החליטתי להתמודד עם השאלה האלה עכשו, משומם שראיתי בכל אחד מהן פגעה חמורה בסיכוי להקים תנועת נוער הינוכית, עם שכבות מגובשות של ממשיכים, שיבתו המשך קיומה של התנוועה כאשר הבוגרים עולמים ארצה. דעתך לא נתקבלה, הכנס השני התקיים וההכרשה קמה. הגענו הראשון היה מרכיב מראשוני התנוועה, שהם גם הילו ראשונים ארצה.

ברזיל היה שליח בכיר, יוסף קרלנבוים (אלמוני)²², והחליטתי להיוועץ בו לגבי ההחלטה שנתקבלה לעלות ארצה, ולהתגיים. הסברתי את עמדתי על חוסר מוכנות של התנוועה להתפרק ממעט הבוגרים הקיימים בה, והעמדתי בפניו את הדילמה. בעבר כמה ימים אמר: "דיברתי עם הארץ, גורל הבוגרים שמנעים לקיבוצים הוא לעבוד במקומות אנשי הפלמ"ח שנגוניסים למלחמה". שאלתי את דעתו והוא ענה ישר ובלתי התחמקוות: "אם אני צריך להחליט, אז אתה נשאר, אבל תדע לך שהזמן דוחק".

הברירים בארץ קרו כפי שאמר אלמוני: אנשי ארגנטינה נשאו בקיבוץ גבת ואנשי השומר הצער בקיבוץ נגב, איש מהם לא גויס.

אלמוני לא היה היחידי בין השלים שנוצעתי בו. הגיעו לברזיל בכל התקופה היא, מספר רב של שליחים, שירתו תפקידים שונים, וגם אלה שבאו לשילוחיות לתנועות השונות שלהם בברזיל. לא החמצתי הזדמנות לשמעו אותם, להשתתף בדיונים אתם, ולהיוועץ בהם. הם היו בין המקורות היחידים שאפשר לשמעו על הארץ, וגם על מאמצים

²² יוסף קרלנבוים (אלמוני)

הדייפלומטים במסגרות הבינ"ל. הם הציגו מגוון רחב של דעתות פוליטיות שלמדתי להקשיב ולכבד. הם תרמו משמעותית לגיבוש תפיסותי הרחבות והאנטידיוגמאות. בתפיסתי הרגבשה מההשבה שהאידיאולוגיה, המשמשת לאדם ולאיש ציבור כמצפן המכונן את דרכו, ולא "כשולחן ערוך", או כ *Vade Mecum* המורה ומכוון כל צעדי חייו. אין כדור בדולח שמראה את דרכי העתיד, את האסונות והטבח, המלחמות, ההתקפות הטכנולוגיות, אלה המצביעים שגורמים למצב האנושי לחיות במצב מהותי של חוסר ודאות, והביקורת בין מדינאיו בשל לבין פוליטיקאי סתום, היא שאחד משתמש "במצפן", והשני לא. הקבוצה הדומיננטית של ה *Centro*, הцентрפה. לא היה זה מעשה טריוויאלי, לבוא כאורה, ולהורות לשוכני הבית איך לשנות את אורחיהם. המפגש עם חברי שניהלו את התנועה לפני כן עבר בחן וברכבות, חזרו החברים שהיו "במכון" בארץ והцентрפו.

הכנס השלישי שהתקיים בהכשרה, אשר את העקרונות התנועה ובחירה את הנגاتها החדשה. אפשר לראות בכינוס השלישי חוויה מכוננת.

ה"*Lapa*" : ההגשמה הוא סיכון של כל הפעולות החינוכית של התנועה, שהמטרה קונקרטית היא לעלות ארצה ולהתיישב בה. בדורנו הייתה השואה, כמו המדינה, האיוו פוליטיקה הצמיחה התוחשה שעידן המלחמות הוא נ匝חי, בשפה מקצועית אלה הן מלחמות התשה וב דוריות. נולד והתפתח סוג שונה של אנטישמיות, והתליך ההתבולות צועד בצד ענק, רק בארא"ב נעלמו מזו סיום הגדולה שבמלחמות העולם 2 מיליון יהודים. גם ביל' שנטבונן פנוראמית ורטורופקטיבית להגשמה שלנו הייתה כל ציוק אנושי ולואמי. הגורל חסר מأتנו את אשר גורם לאבות אבותינו ולצערנו אין בעין שלום על ישראל. ובכל כוונת נחמה גם לא לעולם. ברכת ההגשמה שלנו ושל כמנו על משפחנתנו בננו ונכדנו ונינינו, לא נמדדת רק במספרים, אלא באיכות, בהתנדבות ביכולות פוטנציאליות הצפנות במילדי הזמן. הפרודוקס של בסיס התנועה על סטודנטים שעם עלייתם לכיתות הגבות הם משובדים את זמנם וכוחותיהם ללימודיהם, ולא נשאר להם זמן פניו לתנועה. שנים מאוחר יותר, בהוטי הארץ למדתי בספרות על התנועות הקלאסיות שהתחוו באירופה, ככלומר, אם אלה מבסס את התנועה על נוער מקרב ה"אינטיגנץיה", אתה בונה אותה על קרקע משובחת אבל פרובלטמטית. הנסיבות הגבות מושכים אותם להתמקצעות, הם המוסים שעות רבות בלימודים, ולא נשאר זמן לToggleButton את היכשוריים, הבנתי את הדילמה בתחילת הגזע של מנהיגי העתיד והחלטה להסתכן ולנסות לגייס לToggleButton את היכשוריים, ולתת לגורל את חלקו בהחלומות העתיד.

היה לי הרבה זמן לשבול לדמיין ולנסות פתרונות אחרים. נכנסתי בו בධילו וריחמו, ממש בחזרה עמוקה. הבנתי את הדילמה שאני מעמיד בפי חברים ולא שיחקתי שום משחק רטורטי, הסברתי את אשר ראו עיני שבלי עזיבת הלמודים של השכבה המנהיגת, ובכל פעליהם המלאה שצרכיה להיות מוקדשת לתנועה היא לא תחיק מעמד, היא תפרק או תחנו. הכרתי אחד-אחד וראיתי בחבורה הזאת את הפוטנציאל שהם יוכחו בעתיד, הם היו מן המובהרים והמוסחרים שהצלחנו לגייסים בזמנו, ואיתם התנועה תקים או טיפול. לא העלייתי על דעתך שביעון המודרני אפשר לוותר על לימודים אקדמיים, עובדה שככל החברים המוכשרים שרצו ללמידה, למדנו, ויש מהם מספר דוקטורים ופרופסורים שאפשר להתברך בהם. התחושה הזאת לא הייתה טכנית אלא מותנית, היא גילמה את המושג המורכב "מנהיגות", גם אותו היה לי הרבה זמן להתבלטה.

המושג האומר ש"colsno shovim", מסתיר מרכיבות של כוחות נפש, אופי, רצון, אמביツיה, אומץ לב במובן הרוחני, כאריזמה, ורכיבים של האישיות. כאשר המרכיבים מתגלים במינונים ובאויראה חברתיות נconaה הם יוצרים לגיטימות ומנהיגות פורחת, והגוף החברתי נהנה מפירות מבורכים. לא תמיד אפשר לגלות את החניך שיש בו חלק מתכונות אלה, רק אוירה מעודדת מאפשרת את גילויו. לא קידשנו את המהלך שהביא לעזיבת לימודיים, וכאשר השתנו התנאים, ההחלטה שונתה, ללא שבירת כלים. היא תרמה לToggleButton שנים מבורכות, ולכל אלה מן החברים שפרשו מן הלמידים, האוניברסיטאות נפתחו בפניהם, בארץ או בחו"ל. היא הייתה הכרעה קולקטיבית במשמעותה ומוסרית בגודלה.

סיכום זמן: את המשך חי התנועה והגשמה בארץ ייכתו בבו הזמן, וכשתצטמך מחדש..